

gov.ua/news/po-vsij-krayini-rozgortayemo-novij-proekt-pidtrimki-lyudej-p-79361 (дата звернення: 20.01.2023).

4. Пункт незламності. URL: <https://nezlamnist.gov.ua> (дата звернення: 25.01.2023).

5. Типове положення про регіональну та місцеву комісію з питань техногенно-екологічної безпеки і надзвичайних ситуацій: затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 17 червня 2015 р. № 409. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/409-2015-п#Text> (дата звернення: 27.01.2023).

6. Створення «Пунктів незламності»: в U-LEAD розробили рекомендації для громад. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/15888> (дата звернення: 02.02.2023).

7. Рекомендації щодо створення та організації діяльності Пунктів незламності. URL: <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/834/1.pdf> (дата звернення: 03.02.2023).

8. Денис Шмигаль: Пункти незламності по всій Україні працюватимуть за єдиними стандартами. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/denys-shmyhal-punkty-nezlamnosti-po-vsii-ukraini-pratsiuvatymut-za-iedynymy-standartamy> (дата звернення: 05.02.2023).

9. Порядок організації та функціонування Пунктів незламності: затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 17.12.2022 р. № 1401. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1401-2022-п> (дата звернення: 07.02.2023).

10. Примірні інструкції щодо діяльності Пунктів незламності: затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 17.12.2022 р. № 1401. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1401-2022-п> (дата звернення: 07.02.2023).

УДК 339.22(043.2)

Торська Х.І., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича,
м. Чернівці, Україна
Науковий керівник: Кіряк О.В., к.ю.н.

ЗОБОВ'ЯЗАЛЬНО-ПРАВОВІ СПОСОБИ ЗАХИСТУ ПРАВА ВЛАСНОСТІ

Кожен громадянин України має право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності тощо. Ніхто не може бути протиправно позбавлений права власності, саме тому дуже важливу роль в законодавстві приділяють такому поняттю як «захист права власності». До речі Цивільний кодекс України не містить в собі конкретного визначення даної дефініції, проте у

моєму розумінні – це певна сукупність правових засобів, які застосовуються у зв'язку з порушенням права власності і які спрямовані на відновлення та захист майнових інтересів їх носіїв.

На мою думку, саме право власності є певною основою, підґрунтям до існування й розвитку громадянського та демократичного суспільства. Також хочу звернути увагу, що засади захисту права власності визначені в ст. 386 ЦК України, де вказано, що держава забезпечує рівний захист прав усіх суб'єктів права власності. Власник, який має підстави передбачати можливість порушення свого права власності іншою особою, може звернутися до суду з вимогою про заборону вчинення нею дій, які можуть порушити його право, або з вимогою про вчинення певних дій для запобігання такому порушенню. Власник, права якого порушені, має право на відшкодування завданої йому майнової та моральної шкоди [1].

Варто зазначити наступне, що цивільно-правовий захист права власності – це система активних заходів, що їх застосовують власник, компетентні державні чи інші органи спрямована на усунення порушень права власності, покладення виконання обов'язку з відновлення порушеного права на порушника. Є різноманітні види даного захисту, передбаченого законодавством України, зокрема: речово-правові засоби, допоміжні речово-правові засоби, зобов'язально-правові засоби, спеціальні засоби захисту.

На відміну від речових засобів захисту права власності, які базуються на праві власника вимагати від будь-кого утримуватися від порушення його абсолютного права, зобов'язально-правові засоби захисту права власності ґрунтуються на можливості застосовувати примусові заходи у правовідносинах із конкретно визначеними учасниками відносних правовідносин, у яких є уповноважена і зобов'язана особа [2].

Існують такі види зобов'язально-правових способів захисту права власності, а саме: договірні та недоговірні (позадоговірні).

У договірних зобов'язаннях уповноважена особа може захистити своє право власності за допомогою примусу боржника виконати обов'язок в натурі. Крім того як приклад – це розірвання певного договору, застосування до боржника відповідних мір відповідальності, які передбачені договором. Зокрема: повернення сторонам майна, переданого ними на виконання договору, повернення майна, переданого власником у орендне чи інше тимчасове користування, повернення майна за договорами схову, застави чи перевезення тощо [3].

Підставами виникнення зобов'язань можуть слугувати заподіяння шкоди особі або майну громадянина, заподіяння шкоди організації, придбання або збереження майна за рахунок коштів іншої особи без достатніх підстав. На мою думку до договірних зобов'язань також

належить визнання певних правочинів недійсними, повернення безпідставно набутого чи збереженого майна тощо.

Хочу теж звернути увагу, що у зобов'язаннях, що виникають внаслідок заподіяння шкоди визначальну роль у захисті інтересів потерпілих відіграє механізм деліктної відповідальності, для настання якої необхідно, як правило, встановити склад цивільного правопорушення, сюди належить: шкода, протиправна поведінка, причинний зв'язок між шкодою і протиправною поведінкою, вина.

До недоговірних (позадовірних) зобов'язань правова доктрина відносить публічне обіцяння винагороди, ведення чужих справ без доручення, запобігання загрози шкоді чужому майну, рятування здоров'я та життя іншої особи, заподіяння шкоди, створення небезпеки (загрози) життю та здоров'ю фізичних осіб, а також їхньому майну та майну юридичних осіб [3].

Таким чином розглянувши види зобов'язально-правових засобів захисту права власності, можна виокремити, які саме позови зобов'язально – правового характеру існують, це зокрема: відшкодування збитків, які настали внаслідок невиконання чи неналежного виконання договору; повернення речей, які були надані у володіння; про визнання правочинів недійсними; про захист права власності в деліктних зобов'язаннях; про повернення безпідставно набутого чи збереженого майна тощо.

Як висновок варто підкреслити, що право власності займає провідне місце в системі прав і свобод людини і громадянина, належне забезпечення, захист та реалізація є каталізаторами зміцнення й утвердження України як суверенної, незалежної, демократичної, соціальної та правової держави, а також важливим елементом політичного, економічного, соціального, культурного та іншого прогресу суспільства.

Література

1. Цивільний кодекс України від 16 січ. 2003 р. № 435-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

2. Нестерцова-Собакарь О.В. Особливості цивільного правового захисту права власності в Україні: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Дніпро, ДДУВС, 09.12.2019 р.). 2019. С. 89–92.

3. Сичевська А.М. Способи захисту права власності: окремі питання теоретико-правового характеру. 2012. С. 231–234.